

رانندگان و تاثیر رفتار نایمن در تصادفات و حوادث جاده‌ای

سید ابوالحسن موسویان^۱، ابوالفضل صفری^۲

^۱ رئیس اداره حمل و نقل مسافر استان، اداره کل حمل و نقل و پایانه‌های مازندران؛ Email: ah_mosavian@yahoo.com
^۲ رئیس اداره ایمنی و ترافیک استان، اداره کل حمل و نقل و پایانه‌های مازندران.

چکیده

یکی از مهمترین حوادث، تصادفات جاده‌ای می‌باشد که باعث مرگ و میر و جراحات تعداد زیادی از افراد و خسارات اقتصادی کلان شده که رفتارهای نایمن رانندگان از مهمترین علت‌های آن می‌باشد. رفتارهای نایمن رانندگان زمانی اهمیت می‌یابند که بتوانند علاوه بر تهدید زندگی خودشان، سلامتی و زندگی افراد دیگر را نیز تهدید نماید. بدیهی است با شناسایی انواع رفتارها و تعیین سهم هر کدام از اعمال یاد شده و همچنین شناسایی عوامل تأثیرگذار بر آنها می‌توان با همکاری سازمانهای مسئول از طریق اتخاذ تدابیر لازم با اصلاح رفتارهای نایمن رانندگان از بروز حوادث رانندگی کاست. کاربران راه، اعم از راننده و عابر پیاده، نقش عمده‌ای در بروز تصادفات دارند.

ناهنجاری‌های رفتاری در رانندگی به عنوان یک معضل جدی در جامعه محسوب می‌شود که باید در جهت جلوگیری از این معضل به دنبال تمهیدات و برنامه‌های اساسی بود. کمبود مهارت در کنترل خودرو و خستگی و خواب‌آلودگی و تجاوز از سرعت مجاز، عدم توجه به قوانین و مقررات، سبقت‌های نابجا و هیجان‌طلبی در رانندگی، از جمله بیشترین دلایل وقوع تصادفات در کشور است. رفتار رانندگی نشان از فرهنگ عمومی جامعه دارد و رانندگی یکی از مواردی است که شخصیت انسان را در اجتماع آشکار می‌سازد. بررسی و ریشه‌یابی علل حوادث رانندگی حاکی از آن است که علاوه بر یادگیری و کسب مهارت و تجربه در کنترل وسیله نقلیه، عوامل انسانی و روحی نیز در پیشگیری از وقوع حوادث رانندگی نقش ویژه‌ای دارد. مطالعه بر روی رفتارهای انسانی و یافتن روشهای اصلاح آن از جمله عوامل موثر در بهبود عملکرد و کاهش تعداد تصادفات خودروها و وسایل نقلیه موتوری می‌باشد.

بدون شک برنامه‌ریزی رسانه‌ها با رویکرد اطلاع‌رسانی و ارتقای سطح آگاهی و مهارت‌های گروه‌های مختلف مردم در زمینه مسایل ایمنی ترافیک و تصادفات و تمرکز بر روی پیامد و نتایج ناگوار ناشی از حوادث ترافیکی به نحوی که در جهت تغییر عادت‌های نادرست رانندگی و ناشایست‌نشان دادن تخلفات و سرپیچی از قوانین و مقررات هدف‌گذاری شود، آموزش رفتارهای درست در رانندگی و عبور و مرور عابران پیاده، آموزش کودکان، والدین، آموزش به رانندگان حرفه‌ای بار و مسافر و همچنین اصلاح روش‌های آموزش و آزمون رانندگی، تقویت و بهبود نظام کنترل و نظارت بر حمل و نقل و تجهیز پلیس به نیروی انسانی مجرب و فن‌آوری نوین کنترل

ترافیک، بهبود وضعیت سلامت جسمی و روانی رانندگان و پژوهش در زمینه بررسی رفتار کلیه استفاده‌کنندگان از راه‌ها، تاثیر به‌سزایی در نحوه رانندگی و واکنش مردم نسبت به مسایل ترافیکی و خطرهای مربوط به آن داشته و می‌تواند ضمن جلوگیری از رفتارهای نایمن رانندگان، از بسیاری تصادفات و تلفات شدید جلوگیری کند.

کلمات کلیدی: رانندگان، حوادث رانندگی، تصادف، رفتارهای نایمن، ناهنجاری‌های رفتاری

مقدمه

رفتار رانندگی نشان از فرهنگ عمومی جامعه دارد و رانندگی از مواردی است که هویت و شخصیت انسان را در اجتماع آشکار می‌سازد. یکی از مهمترین حوادث مختلف کشور ما، تصادفات جاده‌ای می‌باشد که باعث مرگ و زخمی شدن شمار زیادی از افراد و همچنین خسارات اقتصادی کلان می‌شود. از میان حوادث مختلف، تصادفات رانندگی به دلیل خصوصیات ویژه خود از جمله فراوانی بالا، شدت زیاد و شانس درگیر شدن مستقیم تمامی افراد جامعه در آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است که این نقش در کشور ما نمود بیشتری دارد.

ساماندهی حمل و نقل و کاهش سوانح مرگبار جاده‌ای در ایران پیش از هر راهکاری نیازمند توسعه فرهنگ صحیح رانندگی در جاده است. بدون شک تنزل جایگاه ایران در رتبه‌بندی سوانح جاده‌ای جهان از مقام نخست دنیا به سمت کشورهایی که دارای نظام حمل و نقل ایمن هستند، مرهون آگاه‌سازی و آموزش فعالان حمل و نقل جاده‌ای است. هنوز بسیاری از رانندگان جاده‌ای در ایران با اصول درست رانندگی در جاده ناآشنا هستند و همین مسأله سالانه دهها هزار کشته در شریان‌های جاده‌ای کشور برجای می‌گذارد. ترکیب تردد خودروها در جاده‌های کشور بسیار ناهمگون است. یعنی در اغلب جاده‌های برون‌شهری از تریلی و کامیون و نفتکش گرفته تا اتوبوس مسافری و خودروهای شخصی و ادوات کشاورزی توامان در کنار یکدیگر در حال تردد هستند. چنانچه هر یک از رانندگان این قبیل وسایل نقلیه اصول صحیح عبور و مرور در جاده را رعایت نکنند، زمینه‌ساز خطر جدی برای سایر خودروهای عبوری در جاده می‌شود. مهمترین عامل بروز تصادفات انسان بوده و منشأ بیشترین علت‌های سوانح جاده‌ای عوامل انسانی هستند. خطاهای رفتاری، بی

احتیاطی و بی‌مبالاتی، بی‌دقتی، لجبازی رانندگان، خواب‌آلودگی، استفاده از داروهای خواب‌آور، خستگی مفرط و عدم تسلط بر اعصاب و روان و همچنین رانندگی در سنین بالا و یا سنین جوانی، عدم مهارت و عدم توجه رانندگان به مقررات و ایجاد موقعیت‌های خطرناک برای همدیگر در طول مسیر عوامل عمده وقوع سوانح جاده‌ای در بعد انسانی هستند. رفتار ناپایمن و ناهنجاری‌های رفتاری در رانندگی به عنوان یک معضل جدی در جامعه محسوب می‌شود؛ که باید در جهت جلوگیری از این معضل به دنبال تمهیدات و برنامه‌های اساسی بود.

رفتارهای ناپایمن مهمترین علت حوادث می‌باشد. که می‌توان با بکارگیری روش‌های علمی و اهمیت دادن به موضوع ایمنی در حمل و نقل جاده‌ای بخش قابل‌توجهی از ضایعات را کاهش داد. همچنین با آموزش درست رانندگی علاوه بر کاهش خطرات جانی و مالی تاثیر غیر قابل‌انکاری در بهبود رفتاری رانندگان دارد برای رسیدن به این هدف کوشش‌گرديده که عوامل مؤثر در تصادفات مورد بررسی قرار گرفته و میزان نحوه تأثیر عوامل مختلف در بروز تصادفات مورد ارزیابی قرار گیرد که این امر مستلزم شناخت عوامل بروز آنهاست. بنابراین تاثیر رفتار ناپایمن رانندگان در تصادفات و حوادث جاده‌ای مورد بررسی قرار گرفته و راهکارهایی ارائه گردیده است.

جامعه‌شناسی وضعیت رانندگی و تصادفات

آسیب‌شناسی اجتماعی مطالعه بی‌نظمی‌ها و آسیب‌های اجتماعی همراه با علت‌ها و انگیزه‌های پیدایی آنها و نیز شیوه‌های پیشگیری و درمان این پدیده‌ها است؛ زیرا خاستگاه اصلی آسیب‌ها و کژرفتاریهای اجتماعی را باید در کل حیات اجتماعی و نوع خاص روابط انسانی جستجو کرد. در کنار حوادث رانندگی که آسیب‌های فردی و اجتماعی جبران‌ناپذیر و هزینه‌های سرسام‌آوری را بر جامعه تحمیل می‌کند فرهنگ عمومی اجتماع و رفتار رانندگی نیز بطور اساسی دستخوش تزلزل و تنزل گردیده است که این رفتارها خود متقابلاً بر ایمنی ترافیک و مشکلات ترافیکی اثرات منفی غیز قابل‌انکار گذاشته و می‌گذارد.

در حالی که سرعت غیرمجاز، عدم رعایت مقررات ترافیکی، ناکارآمدی و کمبود علائم راهنمایی و رانندگی، وضعیت نابسامان جاده‌های کشور بخشی از علل اصلی تصادفات و حوادث مرگبار جاده‌ای را به خود اختصاص داده است، عوامل انسانی و روحی و شرایط مؤثر حالات روانی راننده به عنوان یکی از شاخص‌های اصلی رانندگی به کلی نادیده گرفته می‌شود.

بنابراین می‌توان وضعیت مناسب خودرو و جاده، صلاحیت راننده برای رانندگی، داشتن تجربه کافی در کنار دوام تجربه، هوشیاری راننده و تست روحی و جسمی را از مهم‌ترین عوامل پیشگیری از وقوع تصادفات برمی‌شمارند. ناشناخته ماندن سهم تأثیرات حالات روانی و شخصیت افراد در رانندگی موجب شده رانندگی غیر اصولی،

بدون کیفیت و خطرآفرین رواج یابد؛ چه بسا رانندگانی که دید مناسب دارند، به دنبال رنج حاصل از مشکلات و عقده‌های روانی اجتماعی، تربیتی و فرهنگی صلاحیت رانندگی را به واقع نداشته باشند،

رانندگی یکی از مواردی است که شخصیت راننده را در اجتماع آشکار کرده و ابعاد فرهنگی، رشد اجتماعی و میزان ادب، نوع و روش انتخابی رفتارهای فرد در اجتماع را به معرض دید می‌گذارد، به طوری که اگر راننده با رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی به احساسات دیگران، حین رانندگی احترام گذاشته و نسبت به عابران پیاده انسانیت را مد نظر قرار دهد، شخصیت وی به عنوان راننده‌ای سلامت و اخلاق مدار شناخته می‌شود. اما در مقابل راننده‌ای که به مقررات گردن نهاده و با عصبانیت و انتقامجویی رفتار کند، حتی در صورتی که فردی باهوش و تحصیل کرده باشد باز هم فاقد توانایی‌های روانی شخصیتی جهت رانندگی است. [۱]

برخی جوانان که به امکانات ورزشی و تفریحی مناسب دسترسی ندارند، رانندگی با خودرو را به وسیله‌ای برای رسیدن به احساس آزادی، رهایی، تحرک و هیجان تبدیل می‌کنند و با رانندگی بی‌پهوده و بی‌احتیاط خویش مشکلات فراوانی پدید می‌آورند. [۲] کمبود مهارت در کنترل خودرو، خستگی و خواب‌آلودگی، تجاوز از سرعت مجاز، بی‌توجهی به قوانین و مقررات و هیجان‌طلبی در رانندگی از جمله بیشترین دلایل وقوع تصادفات در جاده است. هر چند که آموزش به اصطلاح قوانین، ترمیم و بازسازی راه‌ها، کار گذاشتن و علائم رانندگی، استفاده از فناوری‌های جدید برای کنترل تخلفات از جمله پیشنهادها برای بهبود فرهنگ ترافیک مردم است. [۳] حرفه رانندگی مستلزم آگاهی، مشاهده و درک و واکنش بی‌خطر در برابر عوامل تحریک‌کننده است.

تجزیه و تحلیل آمار تصادفات و حوادث رانندگی در ایران نشان می‌دهد که راننده (عامل انسانی) اصلی‌ترین و مهم‌ترین علت در ایجاد حوادث و سوانح رانندگی کشور می‌باشد. انسان، خودرو، جاده و شرایط محیطی از عوامل وقوع تصادفات به شمار می‌روند. همچنین نقص فنی خودرو و عدم توجه به کنترل و تعمیر آن، ضعف مهارت-های زندگی ناشی از کمبود تجربه و عدم آشنایی با جاده‌ها از عمده‌ترین دلایل ساختاری تصادفات محسوب می‌شوند. عامل رفتاری نیز یکی از اصلی‌ترین علل و عوامل بروز تصادفات است.

پرخاشگری اجتماعی، رضایت شهروندان را کاسته و چهره شهر را زشت می‌کند. شهرنشینی و متغیرهای مربوط به آن، رانندگان را ناخواسته درگیر عصبانیت و پرخاشگری می‌کند. عجله، رفتارهای پرخطر در رانندگی، علاقه مندی به سبقت‌های غیرمجاز، عدم تمرکز هواس، صفت خودنمایی و تلاش برای جلب توجه دیگران که خود نوعی ناهنجاری رفتاری محسوب می‌شود و قانونگریزی که به عنوان یک رفتار ضد اجتماعی است از اساسی‌ترین دلایل رفتاری در وقوع تصادفات به شمار می‌روند.

رفتارهای نایمن رانندگان و تصادفات جاده ای

یکی از مهمترین حوادث در کشور ما، تصادفات جاده‌ای بوده که رفتارهای نایمن از مهم‌ترین علت حوادث می‌باشد. رفتارهای نایمن افراد زمانی اهمیت دوچندان می‌یابند که بتوانند علاوه بر تهدید زندگی فرد انجام دهنده عمل، سلامتی و زندگی افراد دیگر را نیز تهدید نماید. بدیهی است با شناسایی انواع رفتارها و تعیین سهم هر کدام از اعمال یاد شده و همچنین شناسایی عوامل تأثیرگذار بر آنها می‌توان از طریق اتخاذ تدابیر لازم با اصلاح رفتارهای نایمن رانندگان از نرخ بروز حوادث رانندگی کاست. ناهنجاری‌های رفتاری در رانندگی به عنوان یک معضل جدی در جامعه محسوب می‌شود؛ که باید در جهت جلوگیری از این معضل به دنبال تمهیدات و برنامه‌های اساسی بود.

تخلفات رانندگی همواره یکی از علل بروز مشکلات، معضلات و حوادث ترافیکی در همه‌ی جوامع می‌باشد که بسته به بافت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی و جغرافیایی جوامع میزان و نوع آن متفاوت خواهد بود. گرچه در بروز تخلفات رانندگی، عوامل محیطی-کنترلی، اجزایی و عدم تناسب ساختارهای مواصلاتی با تعداد خودروها و واحدهای عبور و مرور و غیره نیز دخیل می‌باشد، اما علل انسانی به عنوان اصلی‌ترین عامل، بالاترین درصد علت تخلفات است.

ناهنجاری‌های رفتاری در رانندگی به عنوان یک معضل جدی در جامعه محسوب می‌شود. کمبود مهارت در کنترل خودرو و خستگی و خواب آلودگی و تجاوز از سرعت مجاز، عدم توجه به قوانین و مقررات، سبقت‌های نابجا و هیجان‌طلبی در رانندگی، از جمله بیشترین دلایل وقوع تصادفات در کشور است. [۴] رفتارهای نایمن و خطرناک افراد بر روی نرخ فراوانی حوادث مؤثر بوده و از طرف دیگر بروز حوادث قبلی نیز می‌تواند در افزایش و یا کاهش رفتارهای نایمن افراد اثر گذار باشد.

با توجه به ماهیت کار احتمال تبدیل یک عمل نایمن به حادثه‌ای فاجعه‌بار نسبت به بسیاری از مشاغل دیگر بالاتر است. زیرا علاوه بر تهدید زندگی و سلامتی خود راننده ممکن است زندگی دهها نفر دیگر که در عمل، دخالتی در انجام عمل نایمن راننده نیز ندارند به مخاطره افکنده شود. در هنگام رانندگی که یک لحظه غفلت و عدم هوشیاری لازم می‌تواند از طریق کاهش قابلیت‌های ادراکی و تصمیم‌گیری فرد فاجعه‌بار باشد، از اهمیت بسزایی برخوردار است.

از اعمال نایمن دیگر رانندگان می‌توان به سرعت بیش از حد و عدم رعایت فاصله کافی با وسایل نقلیه جلویی اشاره کرد. یکی از مهمترین نکاتی که در مورد اعمال نایمن یاد شده مورد بحث قرار می‌گیرد، داوریهی ادراکی رانندگان در مورد سرعت و فاصله می‌باشد که این امر لزوم ارائه آموزشهای لازم در این زمینه را برای رانندگان گوشزد می‌کند. خستگی یکی پیامدهای اصلی طول سفر است که جبران نشدن آن در زمان مناسب علاوه بر اینکه می‌تواند به

اختلالات متعدد جسمی و روحی منجر شود قادر است باعث کاهش عملکرد رانندگی نیز شده و در اثر آن نرخ اعمال نایمن فرد بالا رود. در پدید آمدن تصادف‌های رانندگی چهار عامل انسانی، جاده، وسیله نقلیه و محیط مؤثرند. در میان عوامل انسانی می‌توان به نادیده گرفتن مقررات و خطاهای رانندگی، نگرشهای ترافیکی نادرست، خستگی و خواب آلودگی، مصرف مواد مخدر و الکل، رانندگی در ساعات سیاه (آخر شب‌ها، اوایل صبح، بعد از نهار)، رانندگی جوانان به‌ویژه در آخر شب‌ها، تعطیلات آخر هفته و با حضور همسالان اشاره کرد. [۵]

رانندگی در حالت خواب آلودگی خطر تصادفات جاده ای را ۴ تا ۶ برابر افزایش می‌دهد. همچنین رانندگی همراه با انجام کارهای دستی و یا بینایی پیچیده خطر تصادفات جاده ای را ۳ برابر افزایش می‌دهد. برخی شرایط محیطی خطر خواب آلودگی راننده و یا انجام فعالیت‌های ثانویه را در طی رانندگی افزایش می‌دهد مانند خیس بودن سطح جاده، بالا بودن تراکم ترافیک و وجود تقاطع. دوره‌های بسیار کوتاهی که راننده برای بررسی وضعیت جاده به اطراف نگاه می‌کند موجب افزایش ایمنی رانندگی شده و در واقع موجب کاهش خطر تصادفات جاده ای می‌شود. اما اگر به هر دلیل راننده بیش از دو ثانیه به اطراف نگاه کند خطر تصادفات جاده ای حداقل دو برابر افزایش می‌یابد. در مواردی که راننده در حال انجام یک فعالیت ثانویه باشد که این فعالیت یک فعالیت ساده بوده و مستلزم یک نگاه کوتاه و مختصر باشد خطر تصادف فقط به میزان بسیار جزئی افزایش می‌یابد. [۷]

حوادث رانندگان اولین آسیب‌های غیر عمدی منجر به مرگ می‌باشند. درصد زیادی از آسیب‌های ریوی و کلیوی و همچنین شکستگی‌ها لگن در افراد به دلیل برخوردهای جانبی خودروها به وقوع می‌پیوندند. در بین افراد زیر ۶۵ سال حوادث رانندگی مهمترین عامل آسیب نخاعی می‌باشد. هرشش دقیقه یک عابر پیاده در تصادفات رانندگی آسیب می‌بیند و هر ۱۰۷ دقیقه یک عابر پیاده جان خود را در اینگونه تصادفات از دست می‌دهد. اغلب آسیب‌های شهری برای عابران شب هنگام و در فاصله از تقاطع‌ها به وجود می‌آید. استفاده از قرص‌ها و داروهای خواب آور و یا با عوارض خواب آلودگی در نیمی از تصادفات مسبب حادثه بوده است. به خواب رفتن افراد در هنگام رانندگی سالانه باعث ۱۰۰۰۰۰ تصادف می‌شود که در نتیجه آن تعداد زیادی آسیب دیده و جان خود را از دست می‌دهند. [۷]

همچنین تحقیقات نشان داده که ۴۴ درصد رانندگان متخلف دچار مشکل سلامت روان هستند و مصرف داروهای روان‌گردان، مواد مخدر، الکل و اختلالات خواب در بین رانندگان حرفه‌ای که تصادفات منجر به جرح و فوت دارند به وفور دیده می‌شود. [۸] همچنین از بین عوامل اصلی سوانح رانندگی یعنی انسان، خودرو، جاده و محیط؛ عامل انسانی سهم اصلی را دارد. سرعت غیر مجاز، کاهش سطح هوشیاری در اثر مصرف مواد مخدر، الکل و داروهای

روانگردان، عدم تمرکز و خواب‌آلودگی رانندگان از مهم‌ترین علل انحراف وسایل نقلیه از مسیر اصلی و واژگونی آنها هستند یک سوم مرگ و میرهای ناشی از حوادث خودرو به دلیل سرعت زیاد می‌باشد. عبور از چراغ قرمز سالانه باعث برخورد وسایل نقلیه و آسیب به افراد و مرگ و میر می‌شود. سرعت زیاد، تغییر مسیر مداوم، عبور از چراغ قرمز و عدم رعایت فاصله، یک سوم تصادفات ترافیکی و دو سوم تصادفات مرگبار را به خود اختصاص می‌دهند. [۹]

از میان ارکان اصلی تصادف، انسان ضعیف‌ترین عنصر است. به همین دلیل هر تصادفی که اتفاق می‌افتد، تمام قضاوتها متوجه عامل انسانی است. اگر مقایسه ای در مورد تعداد کشته شدگان تصادفات جاده ای ایران به ازای هر ۱۰ هزار وسیله نقلیه صورت گیرد، نرخ کشته شدگان تصادفات جاده ای ایران حدود ۴۵ برابر کشورهای صنعتی، ۲ برابر چین، ۳ برابر کره جنوبی، ۵/۳ برابر تایلند، ۳ برابر روسیه و ۷ برابر ترکیه با جمعیت و وسایل نقلیه موتوری تقریباً یکسان است. این مقایسه ها عمق فاجعه تصادفات جاده ای ایران را نشان می‌دهد. [۱۰]

غیر از عامل انسانی، عواملی مانند جاده‌های قدیمی و ناامن، ناوگان حمل و نقل فرسوده، نبود تجهیزات ایمنی کافی، امداددهی نامناسب و ... از مهم‌ترین عوامل سبب‌ساز این قبیل تصادفات می‌باشد. در نتیجه عامل انسانی بیشترین نقش را در ایجاد تصادفات و از آن مهم‌تر در جلوگیری از تصادفات دارد. بنابراین برای بهتر شدن هرچه بیشتر شرایط، باید در رفتارهای رانندگی تجدیدنظر کرده و تأثیر عامل انسانی را تا حد ممکن کاهش دهیم.

هیجان، خشونت و پرخاشگری در رانندگی

هیجان در افراد به دنبال محرک‌های بیرونی و گاهی درونی ظاهر می‌شود. انسان وقتی با یک واقعه خطرناک مواجه می‌شود، بی‌اختیار، نشانه‌های آمادگی برای گریز و فرار از لحاظ جسمی و فیزیولوژیک در او به وجود می‌آید و از لحاظ روانی هم نشانه‌ها و رفتارهای مبتنی بر ترس در فرد، ظاهر می‌شود که به آن حالت هیجان، «ترس» گفته می‌شود. گاهی اوقات این حالت ترس، تبدیل به هیجان «خشم» می‌شود و فرد، بدون این که خودش اختیاری داشته باشد، حالت پرخاشگری و تدافعی به خود می‌گیرد. [۱۱]

هیجان با شناخت افراد، رابطه مستقیم دارد. یک عصبانیت ساده، هم هیجان است. هیجان به احساس‌ها، افکار و حالت‌های روانی و بیولوژیکی (زیستی) مختص آن و به دامنه‌ای از تمایلات شخص برای عمل کردن بر اساس همان تمایلات اطلاق می‌شود. [۱۲] بنابراین هیجان، خشونت و پرخاشگری برخی رانندگان حین رانندگی به یکی از معضلات و عوامل استرس زای زندگی روزمره تبدیل گشته است. چنانچه با این معضل برخورد معقول و منطقی نگردد می‌تواند به نزاعهای خیابانی، تصادفات و حتی مرگ نیز منجر گردد.

برخی عوامل همانند؛ عوامل محیطی (ترافیک سنگین، آب و هوا (گرم، سرما و رطوبت زیاد)، آلودگی صوتی، آلودگی هوا، تنگی وقت و عجله داشتن) و عوامل روانی (تحت تأثیر خشم، ترس، اضطراب،

ناکامی‌ها، خواب‌آلودگی، درد شدید، مشروبات الکلی و داروها رانندگی کردن) بروز این پدیده را افزایش می‌دهد.

افرادی که حین رانندگی به خشونت دست می‌زنند؛ نخست افرادی که مقصر هستند و از روی غرض و به عمد دست به رفتارهای خشونت آمیز و غیر قانونی می‌زنند. دیگر افرادی که سهواً حین رانندگی رفتار خشونت آمیز و غیر قانونی از خود بروز می‌دهند. افرادی که از تعادل روحی و روانی برخوردار نبوده و از احساساتی چون خشم، ترس، بی اعتمادی، بی کفایتی و ناکامی‌های شخصی اشیاع گشته اند و با بی احتیاطی در رانندگی و عدم احترام به سایر رانندگان می‌کوشند تا خود را تخلیه احساسی کنند. برخی افراد روحیه رقابت جویانه بیمار گونه ای دارند که می‌خواهند در هر زمینه ای نفر نخست باشند

بنابراین حین رانندگی از همه سبقت می‌گیرند و چنانچه خودرویی از آنها سبقت بگیرد عصبانی می‌شوند و یا زمانی که نتوانند چراغ سبز را تا پیش از اینکه قرمز شود رد کنند احساس بی کفایتی می‌کنند. همچنین افراد خودنمایی که با رانندگی با سرعت بالا و یا ویراژ دادن می‌خواهند عقده خودکم بینی خود را جبران کنند. برخی افراد دچار خود شیفتگی و خود بزرگ بینی می‌باشند و تصور می‌کنند حق تقدم همواره با آنهاست و این تنها وظیفه دیگر رانندگان است که همواره حقوق آنان را تمام و کمال رعایت کنند. برخی افراد نیز تحت تأثیر مشروبات الکلی و یا روانگردان رانندگی می‌کنند و کنترل رفتار خود را ندارند. برخی افراد برای انتقام جویی و تلافی کردن حرکت ناشایست و یا غیر قانونی رانندگان دیگر دست به خشونت در رانندگی می‌زنند. رانندگی ناشایسته و بی هدف برخی رانندگان، خشم افراد تندخو را بر می‌انگیزد. [۱۳]

رفتارهای انسان می‌تواند در ابعاد مختلف و در موقعیت‌های گوناگون مورد توجه و ارزیابی قرار گیرد. رفتارهای تهاجمی در رانندگی به آن دسته از رانندگی اطلاق می‌شود که راننده متأثر از سلطه احساسات و هیجانات نامتعادل و نامعتدل، وسیله نقلیه خود را به طور ناامن و خلاف مقررات هدایت می‌نماید. به عبارت دیگر رفتارهای تهاجمی آمیزه ای از تکامل تدریجی شناخت های حاصل از چگونگی قرار گرفتن پشت فرمان اتومبیل و تبلور رفتارهای کلامی و غیرکلامی بزرگسال خویش هنگام رانندگی آشنا می‌شوند. [۱۴]

راننده پرخاشگر، راننده‌ای است که با توسل به درگیری و خشونت، قصد انجام اعمال خلاف مقررات راهنمایی و رانندگی را دارد.

اعمالی هم چون تغییر مسیر ناگهانی و خطرناک، سبقت غیرمجاز، رعایت نکردن فاصله مناسب طولی و عرضی، بوق زدن های مکرر، استفاده از نور بالا برای تنبیه دیگران، حرکت سریع و تعقیب و گریز خودرویی، سرعت های نا به جا، مانور و تغییر مسیر به طور مکرر، اشغال طولانی خط سبقت، ترمزهای ناگهانی و مکرر، انحراف از مسیر اصلی و عبور از خط مقابل برای رهایی از ترافیک غیر روان و قانون شکنی و دیگر رفتارهای ناپسند همراه با فحاشی و هتاک به دیگران در کارنامه رانندگی افراد پرخاشگر کاملاً مشهود است. [۱۵]

بنابراین رانندگانی که دارای اینگونه رفتارها می‌باشند، راننده پرخاشگر می‌نامند. رفتارها به طور اعم و رفتارهای تهاجمی به طور اخص، در بستر بازخوردها، نگرش‌ها و باورهای خاص پدیدار می‌شوند، و تکوین بازخوردها و نگرش‌ها نیز متأثر از دو عنصر شناختی و احساسی است.

برخی از شرایط روانی و نگرش‌های موجود در افرادی که پشت فرمان اتومبیل می‌نشینند، نظیر نگرش‌های نه چندان مطلوب نسبت به منزلت و جایگاه اجتماعی پلیس، احساس قانون‌گریزی، احساس تبعیض در جامعه، احساس بی‌تفاوتی یا خصومت نسبت به دیگران، عدم احساس امنیت روانی، احساس ضعف در تکریم باورهای دینی و هویت ولی، تجارب ناخوشایندی از ناکامی‌ها، زودبرانگیختگی و هیجان‌خواهی و کم‌توانی در پیش‌بینی‌ها و برنامه‌ریزی‌ها و ... می‌تواند در الگوهای رانندگی تهاجمی موثر باشد. [۱۶] به طور کلی هیجان زدگی یا هیجان‌خواهی یا آزدگی هیجانی در رانندگی متأثر از سه مولفه اصلی؛ وجود خصیصه‌های شخصیتی ناشکیبا، بی‌قراری و بی‌دقتی در امور، قدرت طلبی و زورمداری و بی‌پروایی و یاغی‌گری خیابانی (جاده‌ای) است.

هر یک از این مولفه‌های فوق می‌تواند به الگوهایی از رفتارهای تهاجمی و تخلفات خاص در رانندگی منجر شود. بنابراین از آنجا که ریشه اصلی رانندگی‌های تهاجمی و تخلفات رانندگی را می‌توان در شرایط روانی و خصیصه‌های شخصیتی افراد متخلف یافت. بنابراین، برای مقابله با این پدیده شوم، ارزیابی پدیده رانندگی و الگوی سالم حرکت در خیابان‌ها و جاده‌ها، و همچنین ارزیابی وضعیت روانی و هیجانی رانندگان امری کاملاً لازم و ضروری است.

سرعت غیر مجاز و حوادث و تصادفات جاده‌ای

زندگی در کلان‌شهرها و رانندگی در بزرگراه‌ها و خیابان‌های پرترافیک شهری معمولاً فشارهای پیچیده روحی، روانی و ترافیک بسیاری را همراه دارد. سرعت بزرگترین عامل سوانح رانندگی در جاده‌ها شناخته شده است. ۴۰ درصد از کشته شدگان تصادفات جاده‌ای به دنبال سرعت غیر مجاز جان خود را از دست داده‌اند. سرعت غیر مجاز، رعایت نکردن حق تقدم و سبقت‌های خطر آفرین از جمله عوامل موثر در بالا بردن آمار تصادفات ارزیابی شده‌اند. اما آمار می‌گویند که اگر سرعت خودروها در جاده تنها یک کیلومتر کاهش یابد، میزان سوانح رانندگی ۵ درصد کمتر خواهد شد و اگر این سرعت یک کیلومتر قبل از تقاطع‌ها کم شود کاهش میزان تصادفات جاده‌ای را تا ۱۷ درصد شاهد خواهیم بود. رفتارهای پرخطر و تشدیدکننده ناامنی در جاده‌ها از سوی رانندگان یکی از مشکلات مهم پلیس راه در کنترل راه‌های کشور است. [۱۷]

ناامنی جاده‌ها، نقایص خودروها، اشکالات اورژانس و سامانه انتقال مصدومان به مراکز بیمارستانی در افزایش تلفات ناشی از تصادفات وسایل نقلیه در کشور نقش دارند؛ اما فرهنگ نادرست رانندگی در این میان نقش بیشتری دارد. سرعت بیش از حد مهم‌ترین و شایع‌ترین عامل تصادفات و مرگ و میر در حوادث

ترافیکی است. گرچه سرعت زیاد و حوادث ترافیکی رابطه‌ای بسیار پیچیده با یکدیگر دارند، اما هرچه سرعت وسیله نقلیه بالاتر باشد احتمال انحراف و واژگونی خودرو بیشتر شده، احتمال تصادف، صدمه و مرگ‌ومیر نیز بیشتر می‌شود.

خستگی و حوادث جاده‌ای

خستگی در حالت کلی به معنای تحلیل و زوال انرژی فرد است و می‌تواند از نوع جسمی و یا روحی و روانی باشد. خستگی راننده منجر به ضعف توانایی او در قضاوت و تصمیم‌گیری درست می‌شود که می‌تواند تبعات مخاطره‌آمیزی به همراه داشته باشد.

خستگی راننده با علائمی از قبیل انحراف از مسیر مستقیم، کندی واکنش‌ها، کاهش تمرکز، سنگینی پلکها و خواب‌آلودگی بروز پیدا می‌کند. در نتیجه خستگی رانندگان می‌تواند عامل بسیار مهمی در وقوع شمار زیادی از تصادفات رانندگی باشد.

بنابراین اقدام به بهبود محیط جاده می‌تواند نقش مهمی در جلوگیری از خستگی رانندگان ایفا کند که نصب تابلوهای حاوی پیامهای هشدار دهنده خطرات ناشی از رانندگی در حالت خستگی و نیز تعبیه استراحتگاه‌های مناسب در طول مسیر از جمله این اقدامات هستند در این راستا باید کنترل‌هایی روی سگت‌لامتی و جسمانی رانندگان صورت گیرد استفاده از فن‌آوری از جمله تجهیزات پیشرفته درون خودرو که وضعیت سر و پلک زدن راننده را به صورت هوشمند و پیوسته کنترل می‌کند، می‌تواند در کاهش تصادفات مؤثر باشد.

خواب‌آلودگی رانندگان و تصادفات جاده‌ای

خواب‌آلودگی رانندگان یکی از عوامل تاثیرگذار در وقوع تصادفات شدید جاده‌ای است که همه ساله قربانیان زیادی می‌گیرد. خواب‌آلودگی به دلیل اهمیت زیادی که در بحث تصادفات و سوانح رانندگی دارد امروزه در کانون توجه بسیاری از متخصصان امر ترافیک در کشورهای مختلف جهان قرار گرفته است.

خواب‌آلودگی روزانه یکی از مهم‌ترین و شایع‌ترین عوامل موثر در وقوع تصادفات جاده‌ای است. این آمار در برخی موارد بسیار وحشتناک و تکان‌دهنده است. مطالعه‌ای که در سال ۲۰۰۶ میلادی در آمریکا روی رانندگان کامیون‌هایی که مسافت‌های طولانی را طی می‌کنند انجام شد، نشان داد که حدود ۴۷ درصد از آنها در زمان رانندگی در طی روز دچار خواب‌آلودگی می‌شوند. بررسی تصادفات و حوادث رانندگی نشان داده است که تعداد زیادی از رانندگانی که دچار سوانح رانندگی شده‌اند برای بیش از ۱۰ ساعت پیاپی رانندگی کرده بودند. در واقع علت اصلی خواب‌آلودگی‌های زمان رانندگی، کم بودن ساعات خواب و بی‌خوابی‌های زیاد پیش از رانندگی است. مصرف برخی از داروهای آرام‌بخش و خواب‌آور نیز گیجی و خواب‌آلودگی راننده را در پی دارد. [۱۸]

همچنین بیش از ۲۰ درصد از تصادفات جاده‌ای ناشی از خواب آلودگی رانندگان بوده و توان مقابله رانندگان در مقابله با خواب آلودگی (توانایی بیدار ماندن) در بروز این حوادث موثر است. خواب آلودگی با تاثیر بر روی سطح هوشیاری، سلامت جسمی و روحی فرد را به مخاطره می‌اندازد. [۱۹] افرادی که دچار خواب آلودگی در طی روز هستند خود و دیگران را در معرض تهدید قرار می‌گیرند، یکی از خطرات مهم که این افراد را تهدید می‌کند و نیز از سوی این افراد جامعه را مورد تهدید قرار می‌دهد؛ حوادث رانندگی است.

یکی از عوامل اصلی که در جاده‌ها قربانی بیشماری می‌گیرد خواب آلودگی راننده است. خواب آلودگی و مشکلات خواب افراد نه تنها منجر به بروز بسیاری از بیماری‌هاست، بلکه عامل بروز حوادث شغلی، ترافیکی و تصادفات جاده‌ای محسوب می‌شود [۲۰] راننده ای که خسته از کار روزانه یا به دنبال کم خوابی پشت فرمان خودرو نشسته و سعی می‌کند توجه خود را به جاده متمرکز کرده و چشمان خود را باز نگه داشته باشد، بسیار خطرناک است و باعث چندین هزار تصادف سالانه می‌باشد که بسیاری از آنها موجب مرگ و میر می‌شوند.

مرگ و میر ناشی از حوادث در دو طیف زمانی، بیشتر رخ میدهد، یکی ساعات اولیه نیمه شب بین ۲۳ تا یک بامداد و دوم ساعات قبل از غروب که هر دو این زمان‌ها، ساعتی است که خواب بر فرد تسلط می‌یابد. آمار نشان می‌دهد که در ایران، ۶۲ درصد رانندگان در حالت خواب آلودگی هم رانندگی می‌کنند که این امر بسیاری از مرگ و میرها را در پی دارد. این افراد نه تنها در شب، بلکه در روز هم در معرض تصادفات جاده‌ای هستند و علت این که استعداد به چرت زدن و خواب آلودگی دارند، کسر خوابی است که به خاطر وقفه تنفسی در آنها به وجود می‌آید. این افراد هرگز از خواب سیراب نمی‌شوند و تمام روز را خواب آلودند. ۱۰ درصد تمام سوانح خودرو در اثر خواب آلودگی بوده و افرادی که دچار خرناس هنگام خواب بودند، احتمال خطر تصادفات رانندگی در آنها ۳۰ درصد بیشتر از افرادی بود که خروپف شبانه ندارند. [۲۱] خواب آلودگی علاوه بر اینکه رانندگان را دچار آسیب می‌نماید، تهدید بسیار جدی برای افراد جامعه می‌باشد. بنابراین، باید ضمن اتخاذ راهکارهایی مانع رانندگی اینگونه رانندگان شده و نسبت به مجازات‌های متناسب با آن اقدام نمود.

استفاده از تلفن همراه حین رانندگی

تلفن همراه ابزاری بسیار مفید برای رانندگان است زیرا مردم از تلفن همراه به عنوان وسیله‌ای سریع برای اطلاع اخبار گزارش جرایم تصادفات و... استفاده می‌کنند اما اگر همین وسیله مفید حین رانندگی استفاده شود توجه رانندگان را از کار اصلی خود که همانا رانندگی است باز می‌دارد و قدرت مهارت و واکنش مناسب و سریع را از آنان می‌گیرد.

استفاده از تلفن همراه حین رانندگی احتمال تصادف را تا ۶ برابر افزایش می‌دهد. رانندگانی که پشت فرمان از تلفن همراه استفاده می‌کنند دچار نوعی نابینایی در قدرت و میدان دیده می‌شوند که بسیار خطرناک و حادثه آفرین است. استفاده از تجهیزات الکترونیکی مانند تلفن همراه در حین رانندگی باعث انحراف ذهنی و رفتاری راننده می‌شود و حواس راننده را تحت تأثیر مکالمه قرار می‌گیرد و نیمی از توجه راننده به مکالمه معطوف می‌شود در حالی که حین رانندگی باید توجه مضاعفی وجود داشته باشد.

سال گذشته ۲۶ درصد تصادفات جاده‌ای در کشور به علت عدم توجه به جلو حین رانندگی بوده است که خستگی و خواب آلودگی راننده، صحبت با سرنشینان و استفاده از تلفن همراه از علل عدم توجه به جلو در حین رانندگی محسوب می‌شود. [۲۲] چه بسیار حوادث رانندگی که به علت استفاده از تلفن همراه ایجاد می‌شود و نه تنها برای رانندگان خودروهای حاضر در صحنه دردسر می‌سازد، بلکه ترافیک و راه‌بندان نیز ایجاد می‌کند.

تاثیر آموزش بر رفتار ایمن رانندگان

با توجه به اینکه رفتارهای نایمن از مهمترین علت حوادث می‌باشد. بنابراین مطالعه بر روی رفتارهای انسانی و یافتن روشهای اصلاح آن از جمله عوامل موثر در بهبود عملکرد و کاهش تعداد تصادفات وسایل نقلیه موتوری می‌باشد. ایجاد و نهادینه نمودن اصلاحات رفتاری چگونگی آمد و شد در سطح معابر و استفاده از خودروهای مناسب و رانندگی درست و مبتنی بر مقررات موجب افزایش ایمنی تردد می‌گردد.

در عرصه ترافیک با عوامل انسان، خودرو، جاده، قوانین و مقررات، مواجه می‌باشیم؛ که عامل انسان به دلیل اینکه خود سازنده خودرو، طراح و اجرا کننده راه و وضع کننده قوانین و مقررات است. بنابراین اساسی‌ترین نقش را در حل مشکلات ایفا می‌نمایند. در این رابطه می‌توان گفت اگر جاده‌ها استاندارد طراحی و اجرا شده باشند، خودروها استاندارد طراحی و ساخته شده باشند. مقررات بر طبق شرایط تصویب و دقیق اجرا شده باشند، چنانچه به عامل انسانی ارزش لازم داده نشود؛ مشکل همچنان باقی خواهد ماند. به همین دلیل است که به سامان کردن رفتار این گروه بر محور آموزش و اصلاح فرهنگ رفتاری اهمیت می‌یابد. [۲۳]

کاربران راه، اعم از راننده و عابر پیاده، نقش عمده‌ای در بروز تصادفات دارند. اعمال قوانین و مقررات ترافیکی که شرایط مطلوب عملکرد کاربران راه را بیان می‌دارد، باعث تغییر رفتار کاربران و بهبود وضعیت تردد خواهد شد بررسی‌ها نشان داده که به لحاظ نظری، اعمال مقررات می‌تواند تعداد تصادفات را ۱۰ تا ۵۰ درصد کاهش دهد. بدیهی است که هر چه رفتار کاربران جاده ناهنجارتر باشد، اعمال مقررات تاثیر بیشتری بر کاهش تصادفات و افزایش ایمنی تردد خواهد داشت. [۲۴]

ساماندهی نظام حمل و نقل در کشور و کاهش سوانح مرگبار جاده‌ای در ایران پیش از هر راهکاری نیازمند توسعه فرهنگ صحیح رانندگی در جاده است. بسیاری از رانندگان حرفه‌ای و فعالان حمل و نقل جاده‌ای فاقد تجربه لازم فعالیت در جاده هستند و بدون سپری شدن دوره فعالیت در مسافت‌های کوتاه وارد عرصه رانندگی در جاده‌های طولانی می‌شوند. طبق آمار پزشکی قانونی و پلیس راه درصد بالایی از تصادفات منجر به فوت در جاده‌ها ناشی از خواب‌آلودگی و خستگی رانندگان وسایل نقلیه سنگین است.

بدون شک برنامه‌ریزی رسانه‌ها با رویکرد اطلاع‌رسانی و ارتقای سطح آگاهی و مهارت‌های گروه‌های مختلف مردم در زمینه مسایل ایمنی ترافیک و تصادفات و تمرکز بر روی پیامد و نتایج ناگوار ناشی از حوادث ترافیکی به نحوی که در جهت تغییر عادت‌های نادرست رانندگی و ناشایست نشان دادن تخلفات و سرپیچی از قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی هدف‌گذاری شود، تاثیر به‌سزایی در نحوه رانندگی و واکنش مردم نسبت به مسایل ترافیکی و خطرهای مربوط به آن داشته و می‌تواند از بسیاری تصادفات و تلفات شدید جلوگیری کند.

ایمنی با قرار گرفتن در کنار بسیاری از عوامل دیگر ایجاد می‌شود که باید به طور همزمان به طور جدی مورد توجه قرار گیرند. آموزش باعث افزایش سطح مهارت، دانش فردی، ارتقا فرهنگ استفاده از حمل و نقل و در نهایت افزایش بهره‌وری حمل و نقل می‌شود. آموزش یکسری اطلاعات در اختیار انسان قرار می‌دهد که این اطلاعات در تصمیم‌گیری و واکنشها بسیار موثر است و رسانه‌های تصویری یکی از مهمترین و موثرترین ابزار در تغییر و اصلاح رفتار ترافیکی مردم محسوب می‌شود.

بنابراین به منظور کاهش اعمال ناپایمن در بین رانندگان و کاهش تصادفات رانندگی نسبت به برنامه‌ریزی و اجرای دوره‌های آموزش ایمنی بر اساس فلسفه مبتنی بر رفتار برای رانندگان، شناسایی و اصلاح آندسته از رفتارهای رانندگان می‌باشد که بیشترین رفتار ناپایمن را دارند. اجرای تبلیغات مداوم ایمنی جاده‌ای بر اساس جدیدترین یافته‌های علمی درباره حوادث جاده‌ای، نظارت دقیق بر مراحل دریافت گواهینامه رانندگی و برگزاری آزمونهای رانندگی دوره‌ای برای رانندگان دارای گواهینامه رانندگی، نظارت دقیق بر حسن اجرای مقررات راهنمایی و رانندگی صورت گیرد.

همچنین استفاده از فن‌آوری‌های هوشمند برای کنترل چگونگی حرکت وسایل نقلیه، ایجاد محدودیتهایی روز افزون برای رانندگان خاطی و بکار بستن شیوه‌های گوناگون مدیریت اجرایی شامل مدیریت ترافیک و سفرز مهمترین مشخصه‌های بهبود و ارتقا فرهنگ رفتاری استفاده هر چه بیشتر از آموزش به روشهای مختلف می‌باشد. هر قدر روش‌ها و فنون آموزش نیروی انسانی متنوع و متعدد باشد در رانندگان بیشتری موثر واقع می‌شود

نتیجه گیری

رفتار رانندگی نشان از فرهنگ همگانی جامعه داشته و شخصیت انسان را در اجتماع آشکار می‌سازد. یکی از مهمترین حوادث، تصادفات جاده‌ای می‌باشد که باعث مرگ و میر و جراحات تعداد زیادی از افراد و خسارات اقتصادی کلان شده که رفتارهای ناپایمن رانندگان از مهمترین علت‌های آن می‌باشد. رفتارهای ناپایمن رانندگان زمانی اهمیت می‌یابند که بتوانند علاوه بر تهدید زندگی خودشان، سلامتی و زندگی افراد دیگر را نیز تهدید نماید.

بدیهی است با شناسایی انواع رفتارها تعیین سهم هر کدام از اعمال یاد شده و همچنین شناسایی عوامل تأثیرگذار بر آنها می‌تواند با همکاری سازمانهای مسئول و از طریق اتخاذ تدابیر لازم با اصلاح رفتارهای ناپایمن رانندگان از بروز حوادث رانندگی کاست. کاربران راه، اعم از راننده و عابر پیاده، نقش عمده‌ای در بروز تصادفات دارند.

ناهنجاری‌های رفتاری در رانندگی به عنوان یک معضل جدی در جامعه محسوب می‌شود که باید در جهت جلوگیری از این معضل به دنبال تمهیدات و برنامه‌های اساسی بود. کمبود مهارت در کنترل خودرو و خستگی و خواب‌آلودگی و تجاوز از سرعت مجاز، عدم توجه به قوانین و مقررات، سبقت‌های نابجا و هیجان‌طلبی در رانندگی، از جمله بیشترین دلایل وقوع تصادفات در کشور است.

رفتار رانندگی نشان از فرهنگ عمومی جامعه دارد و رانندگی یکی از مواردی است که شخصیت انسان را در اجتماع آشکار می‌سازد. بررسی و ریشه‌یابی علل حوادث رانندگی حاکی از آن است که علاوه بر یادگیری و کسب مهارت و تجربه در کنترل وسیله نقلیه، عوامل انسانی و روحی نیز در پیشگیری از وقوع حوادث رانندگی نقش ویژه‌ای دارد. مطالعه بر روی رفتارهای انسانی و یافتن روشهای اصلاح آن از جمله عوامل موثر در بهبود عملکرد و کاهش شمار تصادفات خودروها و وسایل نقلیه موتوری می‌باشد.

بدون شک برنامه‌ریزی رسانه‌ها با رویکرد اطلاع‌رسانی و ارتقای سطح آگاهی و مهارت‌های گروه‌های مختلف مردم در زمینه مسایل ایمنی ترافیک و تصادفات و تمرکز بر روی پیامد و نتایج ناگوار ناشی از حوادث ترافیکی به نحوی که در جهت تغییر عادت‌های نادرست رانندگی و ناشایست نشان دادن تخلفات و سرپیچی از قوانین و مقررات هدف‌گذاری شود،

آموزش رفتارهای درست در رانندگی و عبور و مرور عابران پیاده، آموزش کودکان، والدین، آموزش به رانندگان حرفه‌ای بار و مسافر و همچنین اصلاح روش‌های آموزش و آزمون رانندگی، تقویت و بهبود نظام کنترل و نظارت بر حمل و نقل و تجهیز پلیس به نیروی انسانی مجرب و فن‌آوری نوین کنترل ترافیک، بهبود وضعیت سلامت جسمی و روانی رانندگان و پژوهش در زمینه بررسی رفتار کلیه استفاده‌کنندگان از راه‌ها، تاثیر به‌سزایی در نحوه رانندگی و واکنش مردم نسبت به مسایل ترافیکی و خطرهای مربوط به آن داشته و می‌تواند ضمن جلوگیری از رفتارهای ناپایمن رانندگان؛ با ارایه آموزش و فرهنگ‌سازی ترافیک در جامعه، ایجاد و ارتقای فرهنگ ایمنی ترافیک، توسعه فرهنگ ایمنی راه‌ها جهت کاهش

تصادفات رانندگی، بسیج های رسانه ای اطلاع رسانی و آموزشی و پیشگیری از حوادث ترافیکی از بسیاری تصادفات و تلفات شدید جلوگیری کند. همچنین با شناسایی انواع رفتارها و تعیین سهم هر کدام از اعمال یاد شده و عوامل تأثیرگذار بر آنها می توان از طریق اتخاذ تدابیر لازم با اصلاح رفتارهای ناپایمن رانندگان از نرخ بروز حوادث رانندگی کاست.

مراجع

- [۱]- روزنامه ایران، "رانندگی آینه تمام نمای شخصیت"؛ شماره ۳۴۵۱-۴ اردیبهشت ماه ۱۳۸۵
- [۲]- روزنامه ایران، شماره ۳۴۱۴، ۱۶ اسفندماه ۱۳۸۴، صفحه ۱۳
- [۳]- روزنامه ایران، "بی تفاوتی محض در برابر تخلفات رانندگی" پنجشنبه ۳۱ مرداد ۱۳۸۷،
- [۴]- روزنامه جام جم، "افزایش ناهنجاری های رفتاری در رانندگی"؛ چهارشنبه ۳۰ مرداد ۱۳۸۷
- [۵]- یعقوبی، حمید؛ "بررسی نقش عوامل انسانی در بروز تصادفات رانندگی در ایران"، اندیشه و رفتار، سال ۶، شماره پیاپی ۲۱، صفحات ۶۷-۶۰
- [۶]- زلالی، شهین و سیدان اسکویی، هوشنگ؛ "تأثیر بی توجهی راننده در تصادفات جاده ای"، نخستین کنگره بین المللی مدیریت ریسک"، ۱۳۸۶
- [۷]- سایت شهر "جامعه شناسی وضعیت رانندگی در شهرهای ایران"؛ ۳ مردادماه ۱۳۸۷
- [۸]- روزنامه همشهری، ۳۱ مرداد ۱۳۸۸

- [۱۰]- روزنامه ایران، "تصادفات جاده ای"؛ شنبه ۳۱ اردیبهشت ۱۳۸۴
- [۱۱]- خداپناهی، محمدکریم؛ "انگیزش و هیجان"؛ انتشارات سمت، تهران، ۱۳۷۹، فصل هیجانها
- [۱۲]- گلمن، دانیل؛ مترجم، پارسا، نسرین؛ "هوش هیجانی"؛ رشد، تهران، ۱۳۸۰، ص ۱۰۴.
- [۱۳]- آرمند؛ خشونت در رانندگی- ۱۱ آذر ۱۳۸۵
- [۱۴]- روزنامه کیهان، شنبه ۱۷ مرداد ۱۳۸۸- شماره ۱۹۴۳۰
- [۱۵]- روزنامه خراسان، شماره ۱۷۳۲۴، ۷ مردادماه ۱۳۸۸، صفحه ۷، حوادث (جنوبی)،
- [۱۶]- افروز، غلامعلی؛ "مبانی روان شناختی رفتارهای تهاجمی در رانندگی" دومین کنفرانس منطقه ای مدیریت ترافیک، ۱۳۸۰
- [۱۷]- روزنامه همشهری، "سرعت غیر مجاز در جاده ها"؛ شماره ۳۷۲۸، سه شنبه ۳۱ خرداد ۱۳۸۴
- [۱۸]- سایت تبیان
- [۱۹]- اندیشه و رفتار، سال ۶، شماره پیاپی ۲۱، صفحات ۶۷-۶۰
- [۲۰]- خبرگزاری ایسنا، ۱۳۸۴
- [۲۱]- روزنامه اعتماد، شماره ۱۳۲۲، ۱۴ بهمن ماه ۱۳۸۵
- [۲۲]- خبرگزاری فارس، "استفاده از تلفن همراه حین رانندگی"؛ ۳ تیر ماه ۱۳۸۸،
- [۲۳]- ستایش ولی پور، جعفر، نجات بخش اصفهانی، علی؛ "روشهای آموزش و ارتقا فرهنگ عمومی در شهرها"
- [۲۴]- شاهی، جلیل و احمدی نژاد، محمود و نادران، علی؛ "مروری بر تأثیر اعمال مقررات بر ایمنی تردد در کشورهای اروپایی"؛ سومین کنفرانس منطقه ای مدیریت ترافیک، ۱۳۸۵

[۹]- سایت تبیان، "سرعت غیرمجاز و تصادفات جاده ای"